

แนวทางการควบคุมอาชญากรรมที่แตกต่างไปจากมาตรการทางกฎหมาย :
ศึกษากรณีการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทาง
Concepts for Controlling Crimes that Differed from Normal Legal Measures: A Case Study in
Applying Buddhism Principles for Controlling Crimes

ฐนิชา สาลีพันธ์^{1*} ปานเทพ ฝอยทอง¹ วาสนีย์ ทีคำเกษ²

¹คณะนิติศาสตร์ ²คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเฉลิมกาญจนา

99 หมู่ 6 ตำบลโพธิ์ อำเภอมะนัง จังหวัดศรีสะเกษ รหัสไปรษณีย์ 33000

*E-mail: tanickc@yahoo.com

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการวิจัยเรื่องแนวทางการควบคุมอาชญากรรมที่แตกต่างไปจากมาตรการทางกฎหมาย : ศึกษากรณีการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทาง ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหลักคำสอนของศาสนา ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม สาเหตุการเกิดอาชญากรรม และแนวทางที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการควบคุมอาชญากรรมตามหลักศาสนา โดยศึกษาจากหนังสือพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดและหลักคำสอนของศาสนาต่ออาชญากรรมพบว่า การประกอบอาชญากรรมเป็นการละเมิดศีล 5 ในทางพุทธศาสนาไม่ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อรวมกัน ในทางพุทธศาสนาแล้วเห็นว่า การก่ออาชญากรรมเป็นการเบียดเบียนตนเองและผู้อื่น ผู้ที่ประกอบอาชญากรรมย่อมจะต้องเดือดร้อนทั้งจากอาญาและทางใจ

2. สาเหตุการเกิดอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา พบว่าอาชญากรรมทั้งสิ้นเกิดจากปัจจัยภายใน ได้แก่ ความโลภ ความโกรธ ความหลง และปัจจัยภายนอก ได้แก่ ความขัดสนทางเศรษฐกิจ การอยู่ในถิ่นที่ไม่เหมาะสมและสังคมที่ไม่ดี สถาบันการเมืองการปกครองที่ไม่มีประสิทธิภาพ

3. การควบคุมอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนาต่าง ๆ ได้แก่

3.1 แนวทางการควบคุมอาชญากรรมด้านอาชญากรโดยใช้หลักศีล 5 หลักธรรมโลกบาล และหลักอริยมรรค 8

3.2 แนวทางการควบคุมอาชญากรรมด้านตัวเหยื่อ โดยใช้หลักสัปปริสธรรม 7, การอยู่ในปฏิรูปเทศ, การไม่คบคนพาล, และการเข้าไปคบคนดี

3.3 แนวทางการควบคุมด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยใช้หลักทิวฐธัมมกัถลประโยชน์ และการใช้หลักเศรษฐกิจมาในกฎทันตสูตรมาแก้ไขและควบคุมปัญหาอาชญากรรม

3.4 แนวทางการควบคุมด้านหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยใช้หลัก อปฺริหารนียธรรม 7, ราชสังคหวัตถุ 5, และการละเว้นจากอคติ 4

จากการศึกษาสรุปได้ว่าศีล 5 ในพระพุทธศาสนาเป็นแนวทางที่เหมาะสมที่สุดที่ควรนำมาใช้ในการควบคุมอาชญากรรมในสังคม

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้ คือ ควรจะส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว มีบทบาทในการปลูกฝังศีลธรรมทางศาสนา ให้แก่เด็ก ๆ ความเข้มแข็งของสถาบันครอบครัว จะสามารถควบคุมอาชญากรรมได้ สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการเรียนการสอนวิชาศีลธรรมและทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ประจำวันได้อย่างแท้จริง รวมทั้งการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันจากอาชญากรรมแก่นักเรียนและนักศึกษา สถาบันศาสนาควรจะต้องแสดงบทบาทที่ชัดเจนในการปลูกฝังศีลธรรมให้กับสังคมมากกว่าการสร้างวัตถุสิ่งศักดิ์สิทธิ์ หน่วยงานของรัฐควรให้ความสำคัญกับศาสนาและส่งเสริมให้ประชาชนสมาทานรักษาศีล 5 และนำเอาศาสนาเข้ามาเป็นกลไกพื้นฐานในการควบคุมอาชญากรรม

คำสำคัญ: การควบคุมอาชญากรรม, หลักธรรม, พระพุทธศาสนา

Abstract

This objective of this research was to study means for controlling crimes that differed from normal legal measures. This case study was an attempt to use principles of Buddhism as a basis for dealing with the criminal problems, criminal causes, and applying such principles for controlling crimes. The Thai version of Tripitaka and related literature materials were used in the study. Results from the study were as follows:

1. Concepts and principles of Buddhism showed that crimes took place because people failed to follow the 5 precepts at least one precept or more. In Buddhism, it pointed out that crimes were seen as self-persecution ourselves and hurting others. Those who committed crimes were to endure criminal and mental sufferings.

2. Based on principles of Buddhism, crimes were caused by internal factors namely greed, rage, infatuation and external factors namely economic difficulties, inappropriate habitat and social surroundings, and inefficient political and administrative set up.

3. To control crimes based on Buddhism principles, the study found that:

3.1. The 5 precepts involving world conditions and the Noble Eightfold Path 8 could be adapted for this purpose;

3.2. Victims could be protected by using the Seven Sappurisdhamma, being in an appropriate surrounding, not associating with ruffians, and associating with good citizens;

3.3. Controlling economic and societal conditions could be done by applying Principles of Benefits, principles of economics, and Kutadantasutra for this purpose; and

3.4. For controlling organizations involved in the process of judgment, Seven Conditions of Welfare, Five Sangahavatthu, and Four Omissions of Prejudice could be applied for this purpose.

Essentially, the Five Precepts in Buddhism were found as the most suitable concepts for controlling crimes in society.

Recommendations made as a result of the study were 1) there should be promotion for families to take active role in instilling religious moral into the children which would make the family institution stronger and help to control crimes, 2) educational institutions should promote instruction of moral education and bring about desirable behavior, 3) religious institution should take active role in instilling moral in citizens instead of producing sacred items, and 4) the State should see the religious institution as an important body and promote the Five Precepts so that people adhere to this belief and use the religion as a basic mechanism for controlling crimes.

Keywords: controlling crimes, Principles, Buddhism

1. บทนำ

การศึกษาวิชาอาชญาวิทยาเป็นกระบวนการในการแสวงหาข้อเท็จจริงมาอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้เกิดอาชญากรรมและเพื่อแสวงหาแนวทางในการแก้ไขป้องกันหรือไม่ให้เกิดอาชญากรรมในสังคมเพราะการเกิดอาชญากรรมย่อมจะนำมาซึ่งความสูญเสียในด้านต่างๆ

ทั้งทรัพยากรบุคคลและทรัพย์สิน ดังนั้นการแสวงหาแนวทางในการอธิบายถึงสาเหตุของอาชญากรรมจึงเป็นสิ่งทีนักอาชญาวิทยายพยายามแสวงหาคำตอบมาอธิบายถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรม เพื่อนำไปสู่การทราบข้อเท็จจริงและนำไปสู่การกำหนดนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่เหมาะสม

ในช่วงเวลาไม่กี่สิบปีที่ผ่านมาอาชญากรรมได้ทวีจำนวนสูงขึ้น การเกิดอาชญากรรมได้เพิ่มจำนวนขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศที่กำลังพัฒนา การศึกษาถึงค่าใช้จ่ายที่รัฐบาลในแต่ละประเทศในการควบคุมป้องกันอาชญากรรม เพิ่มมากขึ้นทุกปี ตามสภาพความรุนแรงของปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นมากมีการศึกษาว่าประเทศที่พัฒนาแล้วต้องใช้จ่ายเงินในการควบคุมปัญหาอาชญากรรมถึงร้อยละ 5 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP) ส่วนในประเทศที่กำลังพัฒนา รัฐต้องลงทุนใช้จ่ายสูงถึงร้อยละ 14 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งนับว่ารัฐต้องสูญเสียไปกับการป้องกันอาชญากรรมสูงมากอันเนื่องจากอาชญากรรมก่อให้เกิดความสูญเสียทางด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างมหาศาล ส่วนให้ประเทศไทยพบว่าคดีอาชญากรรมโดยภาพรวมแล้วที่เพิ่มสูงขึ้นในทุกคดี

อาชญากรรมจึงเป็นปรากฏการณ์ที่แพร่หลายและสร้างปัญหาให้แก่ประชาชนทั่วโลก อย่างไรก็ตามทุกวันนี้สิ่งที่ยังไม่เริ่มเกี่ยวกับปัญหาอาชญากรรมก็คือการหาคำอธิบายถึงสาเหตุของพฤติกรรมอาชญากรรม คำอธิบายที่ผ่านมักจะไม่สมบูรณ์ หรือขัดแย้งกับปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้น หรือไม่ถูกต้องกับวิชาการนโยบายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมจึงไม่ประสบผลสำเร็จคาดหวัง เปรียบเสมือนกับการแก้ไม่ถูกจุดนั่นเอง (พรชัย ชันดี และคณะ, 2543, 4) ประชาชนสำนักคิดต่างๆ จึงได้พยายามที่จะแสวงหาคำตอบมาอธิบายถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมโดยวิธีการอธิบายและอ้างสาเหตุในการยืนยันจริงๆ เป็นองค์ความรู้ของแต่ละสำนักมาอธิบายถึงสาเหตุการเกิดอาชญากรรม โดยเฉพาะสำนักคิดทางด้านยุโรปและตะวันตก เช่น กลุ่ม classical ซึ่ง Cesare Beccaria นักคิดชาวอิตาลี โดยสำนักอาชญาวิทยานี้มองสาเหตุหรือมูลเหตุจูงใจในการกระทำความผิดว่า “มนุษย์มีเจตจำนงเสรีในการตัดสินใจใช้เหตุผลก่อนการลงมือกระทำความผิด”

ในขณะที่สำนัก Positive School อธิบายว่าสาเหตุที่ทำให้คนกระทำความผิดนั้น แท้จริงนั้นมนุษย์อยู่ภายใต้ (Determinism) กล่าวคือ สภาพกาย จิต สังคมต่างหากเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมมนุษย์ให้กลายเป็นอาชญากร และได้มีนักคิดจากสำนักต่างๆ พยายามอธิบายถึงสาเหตุที่คนกระทำความผิด และกลายเป็นอาชญากรได้

จะเห็นได้ว่าทฤษฎีอาชญาวิทยาที่เราได้ศึกษาค้นคว้ากันอยู่ในปัจจุบันนี้เป็นทฤษฎีของชาวตะวันตกเป็นส่วนใหญ่การมองโดยภาพรวมแล้วจึงเป็นมุมมองของชาวตะวันตก อธิบายถึงอาชญากรรมแบบตะวันตก ตำรา ทฤษฎีที่เป็นมุมมองวิธีคิดแบบชาวตะวันออกรวมถึงจำนวนน้อยเราจึงมักหยิบเอาความรู้ ทางด้านอาชญาวิทยาจากนักคิดในยุโรปและอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ทั้งที่ความคิดในสาขาวิชาอาชญาวิทยาดังมีปรากฏอยู่ในคัมภีร์พระไตรปิฎกมาเป็นเวลานานแล้ว (อรรถพร ชูบำรุง, 2530, ก) ดังนั้นหากนำเอาแนวความคิดคิดแบบพุทธศาสนา มาอธิบายถึงสาเหตุการเกิดอาชญากรรม และนำเอาแนวทางในการป้องกันและควบคุมการเกิดอาชญากรรมมาประยุกต์ใช้ เราก็จะได้ทราบถึงรูปแบบและวิธีคิดที่เป็นแบบตะวันออกซึ่งจะเป็นอีกแนวคิดทางอาชญาวิทยาอีกแนวหนึ่ง เพราะการอธิบายถึงสาเหตุการกระทำผิดของอาชญากรต้องใช้แนวคิดหน้าที่สติหลายหลายอย่างมาประกอบอธิบายเนื่องจากทฤษฎีแต่ละทฤษฎีก็มีข้อดีและข้อด้อยที่แตกต่างกัน การนำเอาหลักคำสอนและแนวคิดจากหนังสือพระไตรปิฎกมาเป็นแนวทางในการหาคำอธิบายเพื่อให้ทราบสาเหตุของการเกิด อาชญากรรมและหาแนวทางในการควบคุมอาชญากรรมจึงเป็น อีกแนวทางหนึ่ง ที่ผู้ศึกษาเห็นว่าจะเกิดประโยชน์แก่การศึกษาวิชาอาชญาวิทยาได้ตามสมควรและเป็นแนวทางการอธิบายถึงสาเหตุการเกิดอาชญากรรมอีกแขนงหนึ่ง

ประเทศไทยนับตั้งแต่เป็นราชอาณาจักรเป็นต้นมา ได้ยึดถือ พระ พุทธศาสนา เป็นศาสนาประจำชาติ พระมหากษัตริย์ทรงเป็นพุทธมามกะ และเป็นองค์เอกอัครศาสนูปถัมภ์ ที่ทรงอุปถัมภ์พระพุทธศาสนาตลอด และชาวไทยส่วนใหญ่เกือบ 95.00 เปอร์เซ็นต์ นับถือพระพุทธศาสนา (พระเทพดิลก ระเบียบ วิฑิตญาโณ, 2536: 16)

ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาถึงแนวคิดและคำสอนของพระพุทธศาสนา และมีความเห็นว่าคัมภีร์พระไตรปิฎกเป็นหนังสือที่เป็นคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่มีแนวคิดและมีเนื้อหาหลักซึ่งที่จะอธิบายปรากฏการณ์ต่างๆในสังคมได้อย่างดี ซึ่งมีเนื้อหามากมายถึง 84,000 หัวข้อธรรม อันประกอบไปด้วย พระเวทย์ปิฎก พระสูตรตันปิฎก พระอภิธรรมปิฎก โดยเฉพาะในส่วนที่เป็น พระวินัยปิฎก มีแนวคิดและคำอธิบายถึงสาเหตุที่ทำให้บุคคลประพฤติดี หรือ การละเมิดกฎระเบียบ กติกา ของ

สังคม รวมทั้งกระบวนการวิธีการในการที่จะนำมาเป็นแนวทาง ในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม กอปรกับการวิจัยที่ได้ศึกษาถึงเรื่องนี้อยู่เป็นจำนวนมาก และที่มีอยู่ก็ยังไม่ครอบคลุมเนื้อหาและยังละเอียดประเด็นสำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายถึงสาเหตุการเกิดอาชญากรรมและการควบคุมอาชญากรรมตามหลักศาสนาขณะที่หนังสือพระไตรปิฎกยังมีประเด็นที่สำคัญแก่การศึกษาวิชาอาชญาวิทยาอยู่อีกมากมาย

ดังนั้น จึงมีความจำเป็น และมีความสำคัญที่สมควรจะศึกษาค้นคว้าถึงแนวทางในการควบคุมอาชญากรรมจากคำสอนทางศาสนา ซึ่งจัดเป็นแนวทางหนึ่งในการแสวงหาคำตอบมาอธิบายถึงการประกอบอาชญากรรมในประเทศไทย เพื่อหาแนวทางและมาตรการที่เหมาะสมในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรม ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาอาชญากรรมให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอันจะนำไปสู่การป้องกันอาชญากรรมได้ตรงจุดและเป็นแนวทางเลือกอีกทางหนึ่งในด้านอาชญาวิทยาต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- ๑) เพื่อศึกษาแนวคิดหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม
- ๒) เพื่อศึกษาการอธิบายสาเหตุการเกิดอาชญากรรมตามหลักคำสอนของพระพุทธศาสนา
- ๓) เพื่อศึกษาถึงมาตรการควบคุมอาชญากรรมตามหลักคำสอนของทุกศาสนา

3. ขอบเขตของการศึกษา

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาต้องการศึกษาเพื่อให้ทราบถึงแนวทาง กระบวนการ วิธีการในการควบคุมการเกิดอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา รวมทั้งสาเหตุที่ทำให้บุคคลละเมิดกฎระเบียบ กติกา ของสังคม และการก่อให้เกิดอาชญากรรมตามแนวคิดของพุทธศาสนาซึ่งผู้ศึกษาจะได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากหลักธรรมที่ปรากฏในหนังสือพระไตรปิฎก และประมวล เฉพาะที่เกี่ยวข้องกับการละเมิด กฎ ระเบียบ กติกา หรือ การกระทำชั่ว ที่ผิดต่อศีลธรรมอันดีของสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการเกิดอาชญากรรม การป้องกันการเกิดอาชญากรรม การควบคุมอาชญากรรม แนวทางกระบวนการ วิธีการในการป้องกันและการควบคุมการเก็บ โดยจะใช้การอธิบายและ

วิเคราะห์ โดยยึดหลักแนวคิดอาชญาวิทยาประกอบการศึกษาค้นคว้า

4. วิธีการศึกษาค้นคว้า

วิธีการศึกษาวิจัยที่ใช้ในการทำการวิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาวิจัยแบบพรรณนาเชิงวิเคราะห์ (Analytical Descriptive) โดยศึกษาวิจัยรวบรวมข้อมูลแบบเอกสาร (Documentary Research) ศึกษาถึงแนวคิดทฤษฎีที่ใช้ในการควบคุมอาชญากรรม ข้อความคิด (Concept) เกี่ยวกับหลักการของคำสอนทางศาสนา นอกจากนั้นจะได้ทำการวิเคราะห์จากตัวบทกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง มาตรการต่างๆ ตลอดจนข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติ

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) ทราบถึงแนวคิดและหลักการของพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรม
- 2) ทราบถึงสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
- 3) ทราบถึงแนวทางการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
- 4) นำความรู้ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าไปประยุกต์ใช้สำหรับบุคลากรที่ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมในการควบคุมและป้องกันอาชญากรรม

6. บทสรุป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการควบคุมอาชญากรรมที่แตกต่างไปจากมาตรการทางกฎหมาย : ศึกษากรณีการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทางนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาแนวคิด หลักการทางพระพุทธศาสนาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการอธิบายถึงสาเหตุ การเกิดอาชญากรรมและเพื่อแสวงหาแนวทางหรือหลักธรรม เพื่อนำมาใช้ในการควบคุมอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา โดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยจากเอกสาร โดยค้นคว้าจากหนังสือพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทยจำนวนทั้งสิ้น 45 เล่ม โดยได้ใช้ประกอบร่วมกับพระไตรปิฎกฉบับซีดีรอม ของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และพระไตรปิฎกฉบับซีดีรอม ของมหาวิทยาลัยมหิดลประกอบกับการศึกษาค้นคว้าเอกสารวารสารทางพระพุทธศาสนา โดยได้ทำการวิจัยเฉพาะหัวข้อ ธรรมที่ปรากฏอยู่ในหนังสือพระไตรปิฎกที่

เกี่ยวข้องกับกาเกิดอาชญากรรมแนวคิดและหลักคำสอนของศาสนาที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมสาเหตุการเกิดอาชญากรรม และแนวทางหรือหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการควบคุมการแก้ไขปัญหาอาชญากรรม รวมทั้งหลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน

นยติธรรมหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าได้ข้อสรุปดังต่อไปนี้สามประเด็นคือ

- 1) แนวคิดและหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มีต่ออาชญากรรม
- 2) สาเหตุการเกิดอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา
- 3) แนวทางการควบคุมอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

ซึ่งสามารถสรุปประเด็นดังกล่าวได้ดังนี้

1) แนวคิดและหลักคำสอนของพระพุทธศาสนาที่มีต่ออาชญากรรม

ผลการศึกษาถึงประเด็นการให้ความหมายอาชญากรรมตามหลักศาสนาและมีปรากฏอยู่ในหนังสือพระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย พบว่า ในหนังสือพระไตรปิฎกจะพบ คำว่า “อาชญา” และ คำว่า “กรรม” แยกกันอยู่โดยคำว่า “อาชญา” มีนัยทางความหมายอยู่ 2 ประการ คือ ประการที่หนึ่ง หมายถึง โทษ ภัยอันตราย ประการที่สอง หมายถึง กฎหมายอำนาจของพระมหากษัตริย์หรืออำนาจของผู้ปกครองที่มีสิทธิ์โดยชอบธรรม ขณะที่ คำว่า “กรรม” ปรากฏอยู่ในพระไตรปิฎกหมายถึง การกระทำการกระทำที่ทำได้เจตนาทั้งดีและชั่วคำว่า “กรรม” ในทางพระพุทธศาสนาหมายถึง การกระทำประกอบด้วยเจตนาซึ่งเป็นคำกลางๆ หากจะบ่งบอกถึงฝ่ายดีฝ่ายชั่วจะต้องประกอบกับคำอื่นๆ เช่น กุศลกรรม และ อกุศลกรรม เป็นต้น

ขณะที่นักวิชาการด้านศาสนาให้ความหมายของอาชญากรรมว่า ความผิดทุกอย่างที่สมควรจะได้รับโทษเป็นปัญหาของสังคมมนุษย์ที่ยังมีกิเลส ความโลภ ความโกรธ ความหลง เป็นการละเมิดชีวิตและทรัพย์สินอาชญากรรมทั้งหมดเป็นการละเมิดศีล 5 ทั้งสิ้น

โดยสรุปแล้ว อาชญากรรมตามความหมายทางพระพุทธศาสนาจึงหมายถึง การกระทำที่เป็นโทษเป็นการเบียดเบียน เป็นบาปแก่กายและใจ และเป็นอันตรายแก่ผู้กระทำและผู้ถูกกระทำ ซึ่งจะต้องถูกลงโทษ

โดยอำนาจของผู้ปกครอง และเป็นความเสี่ยง และนำความเดือดร้อนมาสู่สังคม และผู้กระทำจะต้องรับผลจากการกระทำนั้น ทั้งในโลกนี้และโลกหน้า

พระพุทธศาสนาจึงมองอาชญากรรมว่าเป็นอกุศลกรรม กรรมชั่ว เป็นการกระทำของบุคคลที่ละเมิดศีล 5 ในพระพุทธศาสนา การประกอบอาชญากรรมย่อมเป็นการผิดศีล 5 ไม่ข้อใดก็ข้อหนึ่ง หรือหลายข้อรวมกัน ซึ่งผู้ประกอบอาชญากรรมจะได้รับความทุกข์ ทั้งทางอาญาและทางจิตใจที่เศร้าหมอง พระพุทธศาสนาจึงสอนให้งดเว้นการกระทำชั่ว โดยให้รักษาศีล 5 เพราะอาชญากรรมเป็นการเบียดเบียนทางกายทางใจและทางทรัพย์ สัตว์ทั้งหลายย่อมกลัวต่อความตาย ผู้เบียดเบียนย่อมไม่ได้รับความสุข การรักษาศีล 5 จึงเป็นการสอนให้คนละเว้นการเบียดเบียนทั้งหมดที่เกิดขึ้น

ในทางพระพุทธศาสนา ศีล 5 จึงมีความเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมและศีล 5 ยังเกี่ยวข้องกับกฎหมายอาญาอีกด้วย การกระทำทุกอย่างที่เป็นการละเมิดกฎหมายอาญา จึงเป็นอาชญากรรม และเป็นการละเมิดศีล 5 ข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อไปพร้อมๆ กันด้วยอาชญากรรมทั้งหมดจึงเป็นการละเมิดศีล 5 และทางพระพุทธศาสนาถือว่าเป็นความเสื่อมและการเบียดเบียนตนเอง และผู้อื่น ให้ผลเป็นทุกข์ทั้งแก่ตนเองและผู้อื่น ย่อมจะได้รับความลำบากทางกายและทางใจในชีวิตโลกนี้และชีวิตในโลกหน้าตามความเชื่อศาสนา

2) สาเหตุการเกิดอาชญากรรมตามหลักพระพุทธศาสนา

พระพุทธศาสนาเห็นว่า อาชญากรรมเกิดจากปัจจัยภายใน คือ โลภะ ได้แก่ ความอยากได้ โทสะ ได้แก่ ความโกรธ เกรี้ยวแค้น ชิงชัง และ โมหะ ได้แก่ ความไม่รู้ ความเขลา และสิ่งทั้งหมดยังเกิดขึ้นเพราะ มิจฉาทิฎฐิ ความเห็นผิด เพราะ อวิชชา ความไม่รู้บาป ไม่รู้บุญ ไม่รู้คุณ ไม่รู้โทษ ไม่รู้สิ่งที่เป็นประโยชน์และไม่เป็นประโยชน์ และอาชญากรรมเกิดจากปัจจัยภายนอก คือ สภาพของ สังคม เศรษฐกิจ และสถาบันการปกครองที่อ่อนแอ การคบคนพาลการอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่เหมาะสม อยู่ในแหล่งอบายมุข

อย่างไรก็ตาม ตามหลักการของทางพระพุทธศาสนาแล้ว จะมีน้ำหนักกับปัจจัยภายในเป็นหลัก เพราะทางพระพุทธศาสนา เห็นว่าอาชญากรรมทั้งปวงเป็นปัญหาของมนุษย์ที่เกิดขึ้นจากมนุษย์ และจะดับได้ก็โดยมนุษย์หากมนุษย์มีจิตใจดีละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อบาป มีใจที่

อบรมฝึกฝนมาดีก็ เชื่อได้ว่าบุคคลนั้นจะไม่ก่อ
อาชญากรรมอย่างแน่นอน แม้จะมีปัจจัยภายนอก หรือ
โอกาสเอื้ออำนวยต่อการประกอบอาชญากรรมก็ตาม

นอกจากนี้แล้ว พระพุทธศาสนายังมองว่า
อาชญากรรมเป็นปัญหาที่สืบเนื่องกันตั้งแต่เกิดมีสังคม
ขึ้นในอดีตปัจจุบัน และก็ยังจะมีต่อไปในอนาคต トラบใดที่
มนุษย์ยังคงมีกิเลสตัณหาที่ไม่ได้รับการควบคุมอย่าง
ถูกต้องและเหมาะสม พระพุทธศาสนาจึงกำหนดขึ้นมา
เพื่อนำเสนอแนวทางในการชี้นำมนุษย์ในสังคมให้พ้นจาก
ทุกข์ทั้งปวง กล่าวคือ ทั้งทางกาย ทางวาจา และจิตใจใน
ชีวิตปัจจุบันชาติ และชีวิตในภพหน้า การที่พุทธศาสนา
นำเอาเรื่องของไตรสิกขา 3 ประการ กล่าวคือ ศีล สมาธิ
และปัญญา มาเป็นหลักการของศาสนาก็เพื่อต้องการ
จรโลงมนุษย์ในโลกให้อยู่ด้วยกันอย่างผาสุก และเกิด
สันติภาพในชีวิตตนเองและสังคม คำสอนทางพุทธศาสนา
จึงเป็นการเน้นหลักการในการดำเนินชีวิตและการ
เกี่ยวข้องกับสังคม ความปลอดภัยในชีวิตและปลอดภัยใน
สังคมก็ล้วนแต่ต้องเกิดมาจากหลักการของศีล กล่าวคือ
หลักการที่สอนให้เคารพในสิทธิ์และกรรมสิทธิ์ของบุคคล
และสังคมซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ที่จะดำรงตนอย่าง
สันติสุขทั้งแก่ตนเองและสังคม

จึงอาจกล่าวได้ว่าคำสอนทางพระพุทธศาสนา
ทั้งหมดล้วนแต่มีจุดประสงค์เพื่อต้องการให้สังคมมี
สันติภาพพ้นจากสภาพของทุกข์ทั้งทางด้านกาย จิตใจ การ
อธิบายสาเหตุของการเกิดอาชญากรรมตามหลัก
พระพุทธศาสนา จึงเน้นที่ตัวจิตของบุคคลเป็นหลัก และ
เสนอแนะวิธีการแก้ปัญหา โดยการแก้ที่การอบรมจิตใจ
นั่นเอง รวมทั้งการมอบไปยังโครงสร้างของสังคม
ภายนอกด้วยวิธีการและหลักคำสอนทางพุทธศาสนาจึง
เน้นไปยังเรื่องของปัจเจกชนและสังคมคู่กัน

3) แนวทางการควบคุมอาชญากรรมตาม หลักคำสอนของพระพุทธศาสนา

จากผลการศึกษา พบว่า แท้จริงแล้วหลักคำ
สอนของพระพุทธศาสนาทั้ง 48,000 หัวข้อที่ปรากฏใน
พระไตรปิฎก สรุปได้เป็นหลักของพระพุทธศาสนาได้
เป็น 3 ประการ คือ การละเว้นจากการทำความชั่วทั้ง
ปวง การทำแต่ความดี การทำจิตใจให้ผ่องใส ซึ่งหลักคำ
สอนทั้งหมดล้วนมีจุดประสงค์ที่จะให้มนุษย์ในสังคมอยู่
ร่วมกันโดยไม่เบียดเบียนตนเอง และผู้อื่นไม่ทำตนให้
เดือดร้อนไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ซึ่งจะส่งผลต่อสันติภาพ
ในสังคมให้เกิดความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ก็ล้วน

เป็นการควบคุมและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมทั้งสิ้นซึ่ง
พอสรุปเป็นประเด็นย่อยๆ ตามกรอบวิจัยได้ดังนี้

(1) แนวทางในการควบคุมอาชญากรรมด้าน ตัวอาชญากร

หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการ
ป้องกันไม่ให้เกิดบุคคลต้องกลายเป็นอาชญากรตามหลัก
พระพุทธศาสนาแล้วจะขจัดความโลภความโกรธความ
โลภของมนุษย์เพื่อให้มนุษย์อยู่ในสังคมด้วยความ
ปลอดภัยและไม่มีการเบียดเบียนหลักธรรมที่ควบคุมไม่ให้
บุคคลต้องการเป็นอาชญากร คือธรรมะที่ เรียกว่า ธรรม
โลกบาล 2 ได้แก่ หิริ คือ ความละอายต่อบาป ละอายต่อ
ความชั่วทั้งปวง โอตตัปปะ คือ ความเกรงกลัวต่อผลของ
บาปที่จะเกิดขึ้นจากการประกอบกรรมชั่วนั้นนั้น
พระพุทธศาสนาเชื่อว่าหากคนในสังคมมีความละอายต่อ
บาปต่อความชั่วและเกรงกลัวต่อผลของความชั่วแล้วการ
ยับยั้งชั่งใจที่จะกระทำความชั่วหรือการประกอบ
อาชญากรรมก็จะเกิดขึ้นได้น้อยลงรวมทั้งหลักอริยมรรค

ในส่วนที่เป็นข้อปฏิบัติที่เป็นการตัดช่องหรือตัด
โอกาสในการที่บุคคลจะประกอบอาชญากรรมเส้นเป็น
การตัดโอกาสทางกายและทางวาจา คือ สัมมาวาจา การ
สำรวมระวางวาจา คือ การเว้นจากวจีทุจริต
สัมมาภังคะ การทำกิจกรรมหรือการงานที่เกิด
ประโยชน์ไม่มีโทษ สัมมาอาชีวะ คือ การประกอบอาชีพ
ทุจริตเพราะอาชญากรรมได้ทางกายและทางวาจา
พระพุทธศาสนาจึงสอนให้ระมัดระวังการกระทำทั้งทาง
กายและทางวาจาเรียกว่ากายสุจริตและวจีสุจริตซึ่งอยู่ใน
ขั้นศีล นั่นเองและศีล 5 ก็คือแนวทางในการควบคุม
อาชญากรรมที่ควบคุมอาชญากรรมได้ดีที่สุด
พระพุทธศาสนาบัญญัติศีลเหล่านี้ขึ้นมาเพื่อที่จะให้บุคคล
ระมัดระวังกาย และวาจา ซึ่งความเบียดเบียนและการก่อ
อาชญากรรมทั้งหมดก็เกิดขึ้นได้ด้วยช่องทางสองทางนี้
ศีลจึงเป็นการตัดโอกาสทางกายและวาจา ไม่ให้คนต้อง
ประกอบอาชญากรรมหรือต้องกลายเป็นอาชญากร

(2) แนวทางการควบคุมอาชญากรรมด้านตัว เหยื่อ

หลักธรรมในทางพระพุทธศาสนาที่สามารถ
นำมาประยุกต์ในการควบคุมไม่ให้เกิดบุคคลต้องตกเป็นเหยื่อ
อาชญากรรม คือ การตั้งตนไว้ตามแนวทางของกรอบ
ศีลธรรมนั่นเอง การไม่ประมาทในชีวิตการไม่เข้าร่วมใน
ที่โจครและแหล่งอบายมุข ซึ่งในมงคลสูตร ได้เสนอวิธี
ที่จะไม่ให้เกิดบุคคลต้องตกเป็นเหยื่ออาชญากร ได้แก่ การ

หลักเลียงสมคบคิดคนพาล การเข้าไปสมาคม สงคบคนดี การอยู่ในท้องที่และสภาพแวดล้อมที่ดี หลักธรรม 3 ประการนี้ มีความสอดคล้องกับทฤษฎี อาชญาวิทยา ของเอ็ดวิน เอช ซัทเธอร์แลนด์ (Edwin H. Sutherland) ซึ่งได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ที่แตกต่าง (Differential Association) ที่เชื่อว่าพฤติกรรม อาชญากรรมเกิดการถ่ายทอดและยอมรับกันเป็นหมู่ ใน หมู่อาชญากรด้วยกันได้โดยการ สมาคมกัน ในทาง พระพุทธศาสนา เชื่อว่าการคบกันระหว่างคนพาลหรือคน ชั่วเป็นเหมือนกับการปิดประตู แห่งความเจริญ หรือเปิด ประตูแห่งความเสื่อมที่จะเกิดขึ้นตามมาจากการเข้าไปคบ หาสมาคมกับคนชั่ว

ฉะนั้นทางพระพุทธศาสนา เชื่อว่า การไม่เข้าไป คบหาสมาคมกับคนชั่ว เป็นการปิดความเสื่อมและการ เข้าไปสมาคมคบกับคนดี ก็เป็นการเปิดทางที่จะนำไปสู่ ความเจริญ ซึ่งนับได้ว่าเป็นการป้องกันในการตกเป็น เหยื่ออาชญากรอันได้ทางหนึ่ง อีกทั้งการอยู่ในท้องถิ่นหรือ สภาพแวดล้อมที่ดีไม่มีช่องโหว่ห่างไกลจากแหล่ง ประโยชน์ก็นับได้ว่าเป็นการควบคุมหรือลดความเสี่ยงต่อ การตกเป็นเหยื่ออาชญากรได้

แนวทางสอดคล้องกันกับแนวคิดการควบคุม อาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม(Crime Control Through Environment Design) ซึ่งเป็นการตัดช่อง โอกาสที่เพิ่มความเสี่ยงให้กับอาชญากรในการที่จะ ตัดสินใจประกอบอาชญากรรม ในขณะที่การอยู่ในสังคม และชุมชนที่ดีของทางพระพุทธศาสนาเป็นการลดความ เสี่ยงที่จะต้องกลายเป็นเหยื่ออาชญากรรมอันจะเกิดผลร้าย กับเยื่อเอง ขณะเดียวกันหลักธรรมที่สามารถนำมา ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อป้องกันการตกเป็นเหยื่อ อาชญากรรมหลักธรรมดังกล่าว คือ สัปปุริสธรรม 7 ซึ่ง ประกอบด้วย เป็นผู้รู้จักเหตุ เป็นผู้รู้จักผล เป็นผู้รู้จักตน เป็นผู้รู้จักประมาณ เป็นผู้จัดการรู้จากชุมชน เป็นผู้รู้จัก บุคคล ซึ่งหลักธรรมข้อใดเป็นหลักธรรมของคนดีที่จะนำ ตนให้ผลจากความเสื่อม ความเสียหาย ความเสี่ยงต่อการ ที่จะกลายเป็นเหยื่ออาชญากรรม

(3) แนวทางการควบคุมอาชญากรรมด้าน เศรษฐกิจและสังคม

แม้งานวิจัยในทางอาชญาวิทยาบางเล่มจะ ชี้ให้เห็นว่า ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับ การเกิดอาชญากรรมก็ตาม แต่ในทางพุทธศาสนา เชื่อว่า แม้คนจะมีความยากจนมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจก็มี

ปัญหาทางด้านสังคมก็ตาม หากบุคคลมีความละเอียดต่อ บาปเกรงกลัวต่อผลแห่งการกระทำแล้ว บุคคลจะมี พฤติกรรมเบี่ยงเบนหรือนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม ได้น้อยเพราะตามภพภูมิตามเชื่อในเรื่องจำเป็น ในการ กระทำทุกอย่างของมนุษย์การกระทำนั้นในหนังสือ พระไตรปิฎกกล่าวถึง วิธีการแก้ปัญหาอาชญากรรมและ การควบคุมอาชญากรรมโดยเอาปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ เป็นตัวหลักและมุ่งแก้ไขปัญหาอาชญากรรม โดยใช้ เศรษฐกิจเป็นตัวแก้ไขปัญหา ซึ่งกล่าวไว้ใน ฎฐัตถสูตร ซึ่งได้มีแนวทางในการทำให้เศรษฐกิจของรัฐดีขึ้น แล้วก็ เชื่อว่าปัญหาอาชญากรรมในช่วงเวลานั้นจะลดลงซึ่งทาง พระพุทธศาสนา เสนอวิธีการสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดี ให้กับกลุ่มคนสามกลุ่ม คือ กลุ่มเกษตรกร ซึ่งเป็นคนใน ระดับผู้ผลิต เป็นเจ้าของผลผลิตทางการเกษตร กลุ่ม พ่อค้าในทุน ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีบทบาทต่อระบบเศรษฐกิจ ที่เป็นเสมือนการนำเอาผลผลิตจากคนในระดับล่างมา กระจายสู่ผู้บริโภค กลุ่มข้าราชการ ซึ่งรวมทั้งบุคคลใน หน่วยงานกระบวนการยุติธรรม ที่อำนวยความสะดวก ให้กับประชาชนรัฐ จึงต้องให้ความสำคัญต่อตัวเอง ค่า ครองชีพที่เหมาะสมกับข้าราชการประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพของการอำนวยความสะดวกและการบริหาร บ้าน เมืองจึงจะสามารถเกิดขึ้นได้และลดปัญหา อาชญากรรมที่แพร่หลายลงได้และหลักธรรมที่ใช้ แก้ไขปัญหา เรื่องเศรษฐกิจและความยากจนนี้ อีกประการ หนึ่ง คือธรรมะข้อที่ศทางธรรมที่ภูธธัมมิกัตถประโยชน์ ซึ่งประกอบด้วย การขยันหมั่นเพียรในการทำงาน รู้จักเก็บ ออมรักรักษาทรัพย์ที่หามาได้ การคบคนดีเป็นเพื่อน การ รู้จักใช้จ่ายทรัพย์ให้พอดีกับความจำเป็น หลักธรรมข้อนี้ เป็นแนวทางในการสร้างระบบเศรษฐกิจที่ดี ระดับปัจเจก ที่มองว่าความยากจนจะนำไปสู่การประกอบอาชญากรรม หลักธรรม ข้อนี้ถ้ามองว่า ศาสนาเห็นว่า เป็นการเสริมสร้าง ให้บุคคลสามารถเสริมให้บุคคลพึ่งพาและเลี้ยงตนเองและ เลี้ยงตัวเองได้สิ่งจะเป็นการบรรเทาปัญหาอาชญากรรมที่ เกิดขึ้นเพราะปัจจัยทางเศรษฐกิจเป็นตัวเสริมในการเกิด อาชญากรรม

(4) แนวทางการควบคุมอาชญากรรมด้าน หน่วยงานกระบวนการยุติธรรม

ในทางพระพุทธศาสนาถือว่าหน่วยงาน ราชการและผู้ปกครองว่าเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเกิด อาชญากรรม เพราะหากการบริหารกิจการบ้านเมืองของ ฝ่ายข้าราชการ และฝ่ายปกครองสามารถอำนวยความสะดวก

ยุติธรรมให้เกิดขึ้นในสังคม และบริหารบ้านเมืองไปด้วยดี ประชาชน เชื่อถือในฝ่ายปกครองอาชญากรรมก็จะบรรเทาลงได้ พระพุทธศาสนาจึงเสนอแนวทางในการอำนวยความสะดวก ที่ทำให้กับหน่วยงานของฝ่ายบริหารบ้านเมือง โดยหลักธรรมที่เรียกว่า อกติ 4 กล่าวคือ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม หรือผู้ปกครองพึงงดเว้น 4 ประการ คือ การลำเอียง เพราะรักใคร่ชอบพอกัน การลำเอียง เพราะโกรธแค้นชิงชัง การลำเอียง เพราะความงอแงไม่รู้ว่าจะข้อเท็จจริงเป็นอย่างไร การลำเอียง เพราะความกลัวต่อบุคลากรในกระบวนการยุติธรรมแล้ว ความเป็นธรรมในสังคมก็จะไม่เกิดประชาชนก็จะไม่ให้ความเชื่อถือกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม อาชญากรรมก็จะแพร่หลายและรุนแรง ฉะนั้น บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมนอกจากอำนวยความสะดวกยุติธรรมให้กับประชาชนและจะต้องทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสังคมละเว้นอกติ 4 ประการนี้ในการปฏิบัติหน้าที่

นอกจากนี้หลักการที่เรียกว่าราชสังคัมวัตถุ ก็สามารถนำมาใช้ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อเป็นแนวทางในการควบคุมอาชญากรรมไม่ให้เกิดแพร่หลายในสังคมซึ่งประกอบไปด้วยหลักสำคัญ 5 ประการคือการบำรุงประชาราษฎร์ให้มีความอยู่ดีกินดี การบำรุงข้าราชการหรือผู้ใต้บังคับบัญชาความสามารถในการประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ การฉลาดในการเจรจากับผู้ใหญ่ ที่เป็นหัวหน้าระดับสูงและผู้ใต้บังคับบัญชาในระดับล่าง การขจัดอิทธิพลต่างๆ ที่มีอยู่การขจัดผู้มีอิทธิพล โจรผู้ร้าย การเบียดเบียนกันอบายมุขต่างๆ ให้หมดไปให้ความเสมอภาคแก่ทุกฝ่าย เมื่อหน่วยงานในกระบวนการที่สามารถทำให้ประชาชนเชื่อถือและเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมแล้วการป้องกันและแก้ปัญหอาชญากรรมก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น

หลักธรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการบริหารหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอีกหัวข้อหนึ่งได้แก่ อปริหานิยธรรม 7 ประการ คือ การหมั่นประชุมปรึกษาหารือกัน เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุมและพร้อมเพรียงกันบริหารบัญญัติสิ่งที่ควรบัญญัติเพิกถอนในสิ่งที่ควรเพิกถอนให้ความเคารพผู้ใหญ่หรือผู้รู้ให้เกียรติและ ปกป้องสตรีให้ความเคารพและ นับถือต่อขนบธรรมเนียมประเพณีและการให้ความสำคัญกับสถาบันศาสนา

อย่างไรก็ตามวิธีการที่สามารถแก้ไขและควบคุมอาชญากรรมที่ดีที่สุดที่สามารถเป็นไปได้ในทางปฏิบัติคือการส่งเสริมให้คนในสังคมรักษาศีล 5 ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้เพราะปัญหาอาชญากรรมจะลดลงได้ก็โดยการรักษาศีล 5 และควบคุมการเกิดอาชญากรรมได้เกือบทุกด้านที่กล่าวมา

7. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาแนวทางการควบคุมอาชญากรรมที่แตกต่างไปจากมาตรการทางกฎหมาย : ศึกษากรณีการนำหลักธรรมของพระพุทธศาสนามาใช้เป็นแนวทาง ทำให้ได้ทราบว่าปัญหาอาชญากรรมเป็นปรากฏการณ์ทางสังคมที่อยู่คู่กับมนุษย์ตราบเท่าที่มนุษย์ยังคงมีกิเลสตัณหาและความยึดถือยึดมั่น ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ที่จะแก้ไขหรือควบคุมอาชญากรรมให้หมดสิ้นไปจากสังคม ดังนั้นกระบวนการในการควบคุมอาชญากรรมที่จะกระทำได้จากการศึกษาอาจจะแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ

1) ข้อเสนอแนะระดับจุลภาค เนื่องจากทางพุทธศาสนาถือว่าสาเหตุหลักของการเกิดอาชญากรรมคือปัจจัยทางด้านจิตใจ ฉะนั้นการควบคุมอาชญากรรมที่จะพึงกระทำได้คือเน้นการควบคุมอาชญากรรมในระดับตัวบุคคลโดย

(1) สถาบันครอบครัวจะต้องมีบทบาทในการอบรมสั่งสอนคุณธรรมจริยธรรมให้มากที่สุด พ่อแม่ควรใส่ใจใส่ลูกและแสดงบทบาทในการจัดขัดเกลากายสังคัมตั้งแต่วัยเด็ก ให้เวลาและความใกล้ชิดสร้างความอบอุ่นให้เกิดขึ้นภายในครอบครัว ปลูกฝังค่านิยมที่ดี เช่นการให้เกียรติกับเพศหญิง การตั้งข้อรังเกียจการใช้กำลังในการแก้ไขปัญหาในครอบครัวพ่อแม่ต้องเป็นแบบอย่างให้ลูก การสร้างครอบครัวให้มีความเข้าใจและความอบอุ่นจะเป็นทางหนึ่งในการควบคุมอาชญากรรมที่ดีที่สุด

(2) องค์กรทางด้านศาสนาควรจะต้องเข้ามา มีบทบาทในการอบรมปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้เกิดขึ้นในสังคมให้มากขึ้น ผ่านช่องทางด้านโรงเรียนและสถาบันการศึกษาและองค์กรต่างๆ โดยเฉพาะการส่งเสริมการให้ประชาชนสมาทานศีล 5 ซึ่งเป็นแนวทางการควบคุมอาชญากรรมที่ควบคุมและมีความเป็นไปได้ ในทางปฏิบัติศีลธรรมจริงจะอยู่คู่สังคมและความผาสุกจะบังเกิดขึ้นดังที่นักศาสนาบางท่านกล่าวคือศีลธรรมไม่กลับมาโลกจะวินาศเป็นคำกล่าวที่ไม่เกินความเป็นจริง

2) ในระดับมหภาคการกำหนดนโยบายของรัฐควรจะคำนึงถึงการส่งเสริมนโยบายด้านการพัฒนาคนและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมควบคู่กับการพัฒนาด้านเศรษฐกิจโดยเฉพาะหน่วยงานด้านทางการปกครองหรือหน่วยงานที่ต้องอำนวยความสะดวกให้กับประชาชนมาตรการในการควบคุมอาชญากรรมของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมควรจะต้อง

ประสานของกันและร่วมกันกำหนดแนวทางด้านนโยบายและแลกเปลี่ยนข้อมูลทางวิชาการเพื่อให้ทราบปัญหาและอุปสรรคต่างๆของการควบคุมอาชญากรรมซึ่งแยกอธิบายได้ดังนี้

(1) สถาบันการศึกษาควรจะต้องมีบทบาทในการส่งเสริมปลูกฝังระเบียบวินัยการให้ความเคารพกฎหมายส่งเสริมรวมทั้งการสอนศีลธรรมและทำในโรงเรียนต้องให้เกิดผลสำเร็จอย่างแท้จริงให้เด็กได้ตระหนักเข้าใจและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริงรวมทั้งในสถาบันการศึกษาควรจะต้องจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันตัวเองจากภัยอาชญากรรมแก่นักเรียนไปศึกษาในสถาบัน

(2) ผู้นำชุมชนควรจะมีบทบาทในการสร้างชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและร่วมกันระหว่างคนในชุมชนให้เกิดความตระหนักและร่วมกันในการแก้ปัญหาและป้องกันอาชญากรรมในชุมชนของตนรวมทั้งการประสานงานระหว่างบ้านวัดโรงเรียนให้มีส่วนร่วมในการแก้ไขหรือการควบคุมอาชญากรรมในชุมชนด้วย

(3) สถาบันสื่อมวลชนควรจะต้องตระหนักและให้ความสำคัญกับการเสนอข่าวที่อาจจะชุมชนการส่งเสริมความรุนแรงให้เกิดขึ้นในชุมชนในการนำเสนอข่าวควรจะมีการนำเสนอข่าวหรือรายงานที่เป็นการส่งเสริมคุณธรรมในสังคมหลีกเลี่ยงการให้รายละเอียดในการเสนอข่าวที่อาจเป็นการส่งเสริมวิธีการประกอบอาชญากรรม หรือการใช้ความรุนแรงในสังคม

(4) รัฐควรจะต้องเข้ามาส่งเสริมให้องค์กรทางศาสนาเข้ามามีบทบาทในการปลูกฝังจริยธรรมให้คนมีศาสนาเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจอย่างแท้จริงโดยเฉพาะการส่งเสริมให้คนเห็นคุณค่าของศีล 5 และการสมาทานรักษาศีล 5 อย่างจริงจัง และได้ผลซึ่งเป็นการควบคุมอาชญากรรมที่ใช้งบประมาณน้อยกว่าแนวทางการป้องกันอาชญากรรมแบบอื่น

8. บรรณานุกรม

- กมลทิพย์ คดี และคณะ. (2530). รายงานการวิจัยทิศทางการพัฒนาระบบงานยุติธรรมกับการป้องกันแก้ไขปัญหาอาชญากรรม เล่มที่ 2. คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล นครปฐม : โรงพิมพ์ สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล, 2544.
- กรมการศาสนา. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสังคายนา พ.ศ. 2530 เล่ม 1-45. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา.
- เขมานันท์ เขมานันท์. (2539). สันติภาพทางเลือกเดียวและศีล 5 พุทธวิธีสู่โลกสันติ. แปลโดยสุจิตรา ธรรัตน์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า.
- จันทร์เพ็ญ อมรเลิศวิทย์. (2542). การควบคุมทางสังคม. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- นพนิธิ สุริยะ. (2544). เอกสารการสอนชุดวิชาความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. นนทบุรี : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมธิราช.
- นวลจันทร์. (2541). อาชญากรรม(การป้องกัน : การควบคุม). กรุงเทพมหานคร : คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประเวศ วะสี. (2539). พุทธธรรมกับสังคม. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิหมอชาวบ้าน.
- ปุระชัย เปี่ยมสมบูรณ์ และคณะ. (2531). อาชญากรรมพื้นฐาน : ปัญหา อุปสรรคและแนวทางการควบคุม. กรุงเทพมหานคร : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- (2525). การควบคุมอาชญากรรมจากสภาพแวดล้อม : หลักทฤษฎีและมาตรการ. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- (2543). อาชญาวิทยา : สหวิทยาการว่าด้วยปัญหาอาชญากรรม. โครงการตำราโรงเรียนบ้านไร่ยี่ตำรวจ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.